

Petr Hampl: Nová aristokracie a její nepřátelé – III.

pz prvnizpravy.cz/zpravy/politika/petr-hampl-nova-aristokracie-a-jeji-nepratele-iii-

V minulých dvou dílech tohoto seriálu jsem shrnul některé myšlenky ze své knihy Prolomení hradeb dvojka a částečně je rozvinul, píše Petr Hampl v komentáři pro Prvnizpravy.cz.

Petr Hampl, nezávislý sociolog

15. července 2022 - 03:20

Zaměřil jsem na závěrečné kapitoly, které se zabývají tím, čeho je zapotřebí k ukončení vlády nové aristokracie a ke vzniku společnosti, která nebude tak děsivě sebevražedná jako ta současná. Samozřejmě by bylo krásné, kdyby ta budoucí společnost byla ještě navíc spravedlivá, humánní a příznivá lidskému štěstí, ale obávám se, že velkým úspěchem by bylo jen to, že nám umožní jakž takž přežít.

Většina zmíněné knihy je věnována nové aristokracii jakožto vládnoucí třídě (ve smyslu marxistickém, nikoliv ve smyslu konspiračním), nicméně zmíněné závěrečné kapitoly se zabývají tím, kdo by se mohl proti nové aristokracii postavit a proč taková skupina dosud nevznikla. A samozřejmě tím, jak zvýšit šance, že se bude vytvořena.

Velmi kriticky jsem se vyjádřil o tzv. alternativních médiích a tvrdím, že ve své současné podobě nepřibližují pozitivní změnu. „Alternativní média, která původně měla být protiváhou zpravodajství hlavního proudu. Jenže poté, co velká média degenerovala z poskytovatele zpravodajství a komentářů v propagandistická centra, alternativní média nezaplnila uvolněný prostor, nýbrž se většinou zaměřila na poměrně malé uzavřené skupiny čtenářů a diváků, akceptovala bulvární styl a přestala ověřovat pravdivost informací. Nakonec to je uspokojivé pro provozovatele takových médií i pro jejich diváky, ale ambice zasáhnout širší veřejnost zmizela. V mnoha případech je to dokonce kontraproduktivní – alternativní konspirační server Inforwars pravděpodobně přispěl k porážce Donalda Trumpa v roce 2020, protože zradikalizoval část jeho příznivců a ti jej nakonec dotlačili k postojům, se kterými nesouhlasily jiné skupiny jeho voličů.“

Jde o to, že úkolem médií není jen přinášet informace, ale taky kultivovat a podporovat racionální strukturované myšlení. Když v novinách vycházejí kvalitní materiály, povzbuzuje to i ostatní, aby více přemýšleli a produkovali kvalitnější texty na své blogy, sociální sítě a do svých mailů. A naopak. Když jsou média mizerná a bulvární, vede to k myšlenkovému úpadku.

Naprosté selhání velkých médií nespočívání jen v tom, že podporují iracionální politiku a zájmy nepřátelské nižším třídám. Ještě horší je přispívají ke snížení schopnosti myslet. U příslušníků nové aristokracie to nemusí vadit, od nich se nezávislé myšlení beztak neočekává. U jiných skupin to ale vadí výrazně.

Média přestala rozlišovat zpravodajství od komentářů (a případně dalších žánrů). Zpravodajství má obsahovat suchá fakta, komentář to může vysvětlovat. Ještě před generací to dokonce psali jiní lidé. Někdo byl zpravodaj (to znamená, že uměl sehnat informaci), někdo jiný byl komentátor (to znamená, že chápal historické, ekonomické, sociologické a jiné souvislosti). Nepřicházelo v úvahu, že by byl ve zpravodajském článku někdo označen za extrémistu nebo příslušníka krajní pravice. Byl to prostě poslanec. Až v komentáři se vysvětlovalo, proč je ten člověk extrémistou. Samozřejmě to ani tehdy nefungovalo úplně dokonale. A samozřejmě fungovalo zpravodajství výběrově – některé zprávy šly na titulní stránku, z jiných byla drobná zprávička kdesi vzadu (podle zaměření novin). Ale všichni rozuměli tomu, že k profesionálnímu řemeslu to oddělení patří. Ověřují se informace. Než to jde na stránku, potvrdit z dalšího zdroje nebo z dalších několika zdrojů. Někdy to není těžké. Než něco prohlásí americký prezident, podívat se na stránku bílého domu, jestli tam to prohlášení opravdu visí.

Média přestala ověřovat pravdivost informací. Ještě před generací bylo samozřejmostí, že zpráva musela být potvrzena ještě aspoň z jednoho nezávislého zdroje, než mohla na stránku. A úplnou samozřejmostí bylo, že pokud citoval třeba amerického prezidenta, někdo v redakci zkontroloval agenturní zpravodajství (tehdejší období webových stránek), jestli to tak opravdu řekl.

Přímé apely na emoce se používaly velmi zdrženlivě. Redakce se snažila ukázat důsledky a dopady různých opatření, snažila se doložit, že neoblíbený politik je ničema (a oblíbený naopak anděl), ale emotivně zabarvená slova byla vyhrazena pro bulvár.

Hlídala se úroveň. Každý text četl ještě někdo další a o zásadních materiálech se diskutovalo, jestli jsou dost kvalitní. I když se to nepodařilo pokaždé, byla snaha posuzovat kvalitu a nikoliv názorovou shodu (což je samozřejmě velmi obtížné, protože to, s čím souhlasíme, nám připadá kvalitnější).

Existovala diskuze. Žádné médium nebylo neomezeně široké, ale v rámci možnosti vedle sebe existovaly opačné názory. To není jen proto, „aby si čtenář mohl vybrat,“ ale především to pomáhá udržovat vědomí, že existují různé pohledy a perspektivy.

Tohle všechno zmizelo. Velká média vesměs degenerovala v propagandistická centra. S generační výměnou přicházejí „mladí sekáči“, jejichž hlavní dovedností je angažovanost. Znalost řemesla chybí a nikdo to po nikom nechce. Zaměření kolísá mezi politickou korektností a fanatickým zaměřením na počty prokliků.

Nejde jen o to, že se nás taková média snaží přesvědčit, že je správné k nám nastěhovat masy afrických migrantů, že máme zrušit všechny zdroje energie a zaplétat se dalších a dalších válek. Vážnější je, že čtenáři, diváci a posluchači takových médií ztrácí schopnost přemýšlet.

Bylo by logické, že proti tomu vznikne alternativa, která bude udržovat profesionální úroveň, včetně rozlišování zpravodajství od komentářů, střetávání různých názorů a ověřování informací.

Tohle, žel, úplně chybí. Máme mainstream a alternativní média. Dvakrát stejný styl, dvakrát stejně jednoduchá propaganda, obě strany mají pocit, že „naší výhodou je, že my máme pravdu a oni lžou.“

I v alternativních médiích chybí rozlišování zpráv a komentářů, neověřují se fakta, nepřipouští se diskuze apod. Liší se jen obsah: Někde je nepřípustné otisknout text, který oslavuje Putina jakožto zachránce světa, jinde je nepřípustné otisknout text propagující povinné očkování.

Světlou výjimkou je časopis Argument, do určité míry Parlamentní listy a pár dalších je na hraně.

Tím se dostáváme k tomu, proč vlastně potřebujeme alternativní média? K přenosu informací, které čtenáři stejně znají? K tomu, aby si potvrdili to, co si stejně mysleli? Nebo k tomu, aby rostla skupina lidí schopná přemýšlet, analyzovat a být o krok napřed před ostatními.

Když v 19. století vznikaly vlastenecké noviny, bylo pokládáno za samozřejmé, že jejich účelem je i „povznesení“.

Samozřejmě nikomu nebráním, aby provozoval servery s jednoduchými konspiračními historkami a bulvárními titulky. Štve mě, když tam o mě napíší, že jsem vstoupil do služeb iluminátů, ale přežiju to. A chápu, že někdo to rád čte.

Ale nečekejme, že to přinese společenskou změnu.

Příště se podobně kriticky vyjádřím o veřejných diskuzích či besedách.

(rp,prvnizpravy.cz,foto:arch.)